

ΕΤΟΣ Ε'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐνάτος

Συνδρομὴ ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἰκτάτου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησία: — Πραρτίον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

13 Ἀπριλίου 1880

Πάνομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς
ΝΙΚΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΟΦΑΓΟΥ

οἰσιμὸν ἢ ἐδίμοσας
Μικροδραμὰς ζαχαροῦ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Φιλήμονος].
ΟΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ
[Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Περιηγησέως τοῦ Ἰωσήφ Ρεϊνάχ].

«Μηδὲν ἄγαν» ἔλεγε τοῖς ἀρχαίοις ἡ Πυθιά, καὶ τὸ γνωμικὸν τοῦτο ἐπικρατεῖ ἀκόμη ἐν Ἑλλάδι. Αἱ ἰδέαι αὐτῶν εἶναι πάντοτε ἀκριβεῖς, ἐπιμελῶς κλαδευόμεναι ἀπὸ πάσης ἀοριστίας καὶ ὑπερβολῆς. Οὐδεμίαν ἀποδίδουσι σπουδαιότητα εἰς τὰ ἀμοιροῦντα πρακτικῆς ἀξίας, ἀποστρέφονται τὰς γενικὰς θεωρίας¹ καὶ θεωροῦσιν ὡς συνώνυμα τὴν τρέλλαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν. Τρελλοὶ ὅμως οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντῶνται² πλὴν τῶν Ἰονίων νήσων, αἵτινες εἶναι κατὰ ἤμισιν μόνον ἑλληνικαί. Ἀξία παρατήρησεως φαίνεται μοι ἡ ὁμοιότης αὕτη τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς, τὸν θετικώτατον πῶν λαῶν καὶ δωροφορήσαντα ἐν τούτοις τῇ ἀνθρωπότητι τοὺς μεγίστους αὐτῆς ποιητὰς καὶ φιλοσόφους³. Οὐδὲν ἔχουσιν οἱ Ἕλληνας τῶν ἐ-

λαττωμάτων μεσημβρινοῦ λαοῦ, οὐδέποτε παραφέρονται ὑπὸ τῆς ὀργῆς, μνησικακοῦσιν ἐπὶ μακρὸν¹, δὲν εἶναι ἐμπαθεῖς, ἀλλ' εἴπερ τινες καὶ ἄλλοι ζηλοτύποι καὶ φθονεροί: ὑπὸ πάντα Ἕλληνα κρύπτεται Γραικύλος. Ὁ Ἀλκιβιάδης ὄνειδιζόμενος ὅτι παλαιῶν δάκνει ὡς γυνή, «Οὐχί, ἀπεκρίθη, ἀλλ' ὡς ὁ λέων». Δίκαιον ὅμως εἶχεν ὁ ὄνειδίσας.

Τοιαύτη τις εἶναι καὶ τῶν Ἑλλήνων ἡ ἀνδρεία. Οἱ παραστήσαντες αὐτοὺς ὡς ῥωμαντικούς ἤρωας φιλέλληνες καὶ οἱ ἐπὶ ἀνανδρία σκώπτοντες Τούρκοι ἠπατήθησαν ἐξ ἴσου, μόνος δὲ ὁ Ἄβου εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἰσχυρισθεὶς ὅτι εἰσὶν ἀνδρεῖοι μετὰ φρονήσεως καὶ ἐπιφυλάξεως. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι χρεῖας τυχοῦσης ἠγωνίσθησαν γενναίως ἐν παντὶ χρόνῳ, κατ' ἀντίθεσιν ὅμως πρὸς τοὺς Οὐγγρούς καὶ τοὺς Σέρβους οὐδέποτε ἐπέζητησαν ἀφορμὰς πολέμου ἢ ἐδίψησαν μάχας. Τὸ φιλοπόλεμον φρόνημα εἶναι ἴδιον τῶν ἡμιβαρβάρων λαῶν, οὗτοι δὲ οἱ κατ' ἐξοχὴν πεπολιτισμένοι ἐλάτρευον πάντοτε τὴν Εἰρήνην², καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς εἰδωλολατρίας οὐδόλως ἀπέκρυψαν τὸ αἶσθημα τοῦτο ὡς αἰσχρὸν. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας ἀποκάμνουσι πολεμοῦντες, παραπονοῦνται ὅτι ἱκανὰ ἤδη ὑπέστησαν χάριν τῆς καλῆς Ἑλένης τοξεύματα καὶ λιθασμούς, καὶ ἐπευφημοῦσι χαρμο-

οἱ δὲ Ἀγγλοὶ φιλόσοφοι, οὗς πρώτην φοράν βλέπομεν οὕτω ἀποτόμως καὶ ἀνεπιφυλάκτως τασσομένους ὑπεράνω τοῦ Πλάτωνος, Καντίου καὶ Ἐγέλου, διακρίνονται πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀγλικὴν θετικότητα μεθ' ἧς περικόπτουσι τὰ περὰ τῆς διανοίας τῶν, ὅπως καταστήσωσιν ἀσφαλέστεραν τὴν ἐπὶ γῆς πορείαν. Σ. Μ.

1. Ἄν ἐλάβανεν ὁ συγγραφεὺς τὸν κόπον νὰ ἐρωτήσῃ, ἤθελε μάθει ὅτι οὐδαμοῦ τῆς γῆς συμβαίνουσι πλείονες ἢ ἐν Ἑλλάδι ἐν ἀναβρασμῶ ψυχῆς ἀνθρωποκτονίαι. Ἀπορον δὲ φαίνεται πῶς, ἐνῶ ἔμεινεν ὁκτὼ ὅλας ἡμέρας παρ' ἡμῖν, δὲν ἔτυχε νὰ ἴδῃ τὸν «μη παραφερόμενον ἀλλὰ μνησικακὸν Ἕλληνα» συντρώγοντα ἢ συνυπουργεύοντα μετ' ἀνθρώπου, ὃν χθὲς ἀπεκάλει μετὰ πολλῆς μετριοπαθείας ἄτιμον, κακοῦργον καὶ ὀλετήρα. Σ. Μ.

2. Ὁ ἐπιφανέστατος τῶν ναῶν τῆς «Εἰρήνης» ὑψούτο ἐν Ῥώμῃ. Σ. Μ.

1. Ἄν ἐλάβανεν ὁ συγγραφεὺς ἀνά χρεῖρας τὴν τυχοῦσαν ἐφημερίδα ἢ περιοδικὸν, ἤθελε πεισθῆ ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πλάτωνος δὲν δύνανται νὰ εἰπῶσι δύο λέξεις περὶ οἰουδήποτε ζητήματος ἄνευ ἀποπείρας διατυπώσεως γενικῆς θεωρίας, ἢ δὲ μονομανία αὕτη καθιστᾷ αὐτοὺς πόλλakis ἀκαταλήπτους. Σ. Μ.
2. Ἡ παρατήρησις περὶ ἀνυπαρξίας τρελλῶν ἐν Ἑλλάδι, ἧς τὴν ἀκρίθειαν δὲν δύναμεθα δυστύχως νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀναμφισβήτητον, ἐλήφθη αὐτολεξεί ἐκ τοῦ Ἄβου. Σ. Μ.
3. Ἡ νεωτέρα κριτικὴ, προεξάρχοντος τοῦ Taine, ἀπέδειξε τοὺς ποιητὰς τῆς Ἀγγλίας πιστοτάτους ἐρμηνεῖς τῶν πόθων καὶ φρονημάτων τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς χώρας, ἐν ἧ ἐγεννήθησαν,

σύνως τὸν Ἀγαμέμνονα, προτείναντα αὐτοῖς νὰ φύγασιν. Ἐν Σαλαμῖνι, καθ' ἃ διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος, μόλις ἤρκεσεν ἡ εὐγλωττία τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ἡ ἐπέμβασις τοῦ Πανός, ὅπως πεισθῶσι ν' ἀντιμετωπίσωσι τοὺς βαρβάρους. Ἀπ' ἀρχῆς δὲ ἕως τέλους τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου δὲν παύουσι ζητοῦντες τὴν εἰρήνην, καὶ πικρῶς καταφερόμενοι κατὰ τοῦ Περικλέους, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θουκυδίδης. Ἀξία ἀναγνώσεώς εἶναι καὶ ἡ παρ' Ἀριστοφάνει εὐχὴ τοῦ Τρυγαίου,

Θῖον δ' ἔχεις τὸ πρόσωπον, ὦ Θεωρία
οἷον δὲ πνεῖς, ὡς ἡδὺ κατὰ τῆς καρδίας
γλυκύτατον, ὥσπερ ἀστρατείας καὶ μύρου.

Ἐκφραστικώτατος δὲ καὶ ὁ χορὸς τῶν Ἀθηναίων ἀγροτῶν,

Ἦδομαι κράνους ἀπηλλαγμένους τυροῦ τε καὶ κρομμύων.
Οὐ γὰρ φιληδῶ μάχαις, ἀλλὰ πρὸς πῦρ διείκλων μετ' ἀνδρῶν

ἑταίρων φίλων, ἐκείας τῶν ζύλων ἅττα ἂν ἦ
θανότατα τοῦ θέρους ἐκπεπρεμισμένα
κάνθηρακίζων τοῦρέβινθου, τήν τε σφῆγὸν ἐμπυρεῖον
χάμα τὴν θράστιαν κυνῶν, τῆς γυναικὸς λουμαίνης.

Οὐδέποτε ὑμνήθησαν ἀναιδέστερον τὰ θέλητρα τῆς εἰρήνης¹, πεντήκοντα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ἡ φιλοψυχία αὐτῆ καὶ τὸ φιλήδονον μεταπίπτει εἰς ἀνανδρίαν, ὃ δὲ Πλάτων, ἀναζητῶν ἀντίδοτον κατὰ τοῦ κακοῦ, προτείνει ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» νὰ παύσῃ ἡ φοβερὰ τοῦ Ἄδου περιγραφή, νὰ μὴ ἀντηχώσῃ πλέον τὰ ἀπαίσια καὶ φρικαλέα ὄνόματα τοῦ Κωκύτου καὶ τῆς Στυγὸς καὶ νὰ ἐξοβελισθῶσι πάντες οἱ ὁμηρικοὶ στίχοι, ἐν οἷς περιγράφεται ὁ θάνατος ὡς ἡ μεγίστη τῶν συμφορῶν. Τοιοῦτοι διέμειναν μέχρι σήμερον οἱ Ἕλληνες. Ἀληθές εἶναι ὅτι ἐπέδειξαν ἐσχάτως πολεμικωτάτην διάθεσιν, καὶ αἱ ἐφημερίδες αὐτῶν περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἔγραφον εἰμὴ περὶ πυ-

1. Ἀποῦ πάντες ἀνεξαίρετως οἱ μετέχοντες τοῦ πελοποννησιακοῦ ἀνῆκον εἰς τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν, τὴν τοσοῦτον κατὰ τὸν συγγραφέα μέχρι ἀναιδείας ἀπόλεμον, δὲν βλέπομεν τί ἡνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ πολεμήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, ἂν ἐθεώρουν τῷ ὄντι τὴν ἐξ αὐτῶν ἐξαρτωμένην εἰρήνην ὡς τὸ ὑπέρτατον τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ ἀνωτέρω ἄσμα εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν διαθέσεων οὐχὶ τῆς φυλῆς, ἀλλὰ τῆς γεωγραφικῆς τάξεως, ἥτις ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου δὲν γνωρίζει

«οὐδὲν ἦδον ἢ τυχεῖν τὰ ἥδη ἴσπαρμένα».

Πάντες ἐνθυμούμεθα τοὺς ἐπὶ μαχητικῇ ὑμνουμένης ὑπὸ τοῦ συγγραφέως Σέρβους χωρικοὺς, ἀποκόπτοντας δακτύλους τῆς χειρὸς χάριν «ἀστρατείας», ἐν δὲ Ἰταλίᾳ ἤκουσα ἀδομένην πιστὴν παράφρασιν τῶν ἀνωτέρω ἀριστοφανεῶν στίχων:

Canti chi vuole d'elmi e corazze
Lira e le stragi del Dio guerrier.
Io trà le donne pugno e le tazze,
Ebro non morto voglio cader κτλ. Σ. Μ.

ρὸς, αἱμάτων καὶ ξιφῆρους ἀπελάσεως τῶν Τούρκων ἐξ Ἡπειροθεσσαλίας. Ὅτε ὅμως αἱ κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐσταμάτησαν τὸν στρατηγὸν Σουτζὸν παρὰ τὰ σύνορα, οἱ Ἕλληνες, καίτοι κατὰ τύπον διαμαρτυρηθέντες, ὑπερεχάρησαν εὐχόμενοι ὀλοφύγως ν' ἀναλάβῃ ἀντ' αὐτῶν ἡ φιλέλληνη Γαλλία τὸν κόπον τῆς κατὰ τῶν Τούρκων ἐκστρατείας¹.

Ἡ τοιαύτη ἐν τούτοις διάθεσις οὐδόλως ἐμποδίζει τοὺς Ἕλληνας ν' ἀγωνισθῶσιν ἀνδρικῶς, ὁσάκις ἀποβῇ ὁ ἀγὼν ἀναπόφευκτος καὶ ἀδύνατος ἢ ἀνευ αἰσχύος ὑποχώρησις. Ἀλλ' οὐδὲ τότε λησμονοῦσιν ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι τὸ πολυτιμώτατον τῶν κτημάτων καὶ μεγίστη ἀνοησία τὸ νὰ ἐκθέτῃ τις ἀνευ ἀπολύτου ἀνάγκης τὸ παμφίλατον σαρκίον. Ἡ τόλμη προξενεῖ αὐτοῖς ἀπορίαν καὶ τὸ ῥιψοκίνδυνον ἐμπνέει περιφρόνησιν, ἐν δὲ ταῖς μάχαις αὐτῶν οὔτε τὸ πάλαι οὔτε σήμερον παρεσύρθησάν ποτε εἰς παράτολμα καὶ φιλοκίνδυνα κινήματα². Ὁ Ὀμηρος ἀντιτάσσει εἰς τὸ ὁμηρικὸν θράσος τῶν Τρώων τὴν παράταξιν τῶν Ἀργείων, κατὰ δὲ τὸν Θουκυδίδην οἱ Λακεδαιμόνιοι προϋχώρουν βραδέως εἰς τὸν ἀγῶνα, ἡγουμένους τῶν αὐλητῶν, πρὸς ῥύθμισιν τοῦ βήματος καὶ συγκράτησιν τῶν στρατιωτικῶν στίχων. Οὐδέποτε ἠσπασθῆσαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἰδέαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν ἱπποτῶν τοῦ μεσαιῶνος, καθ' ἣν ἡ διὰ τῆς ἀνδρείας νίκη εἶναι πολὺ ἐνδοξοτέρα τῆς διὰ τοῦ δόλου, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὴν γνώμην τοῦ Μονταίγνιου, κηρύττοντος ἀληθῆ νικητὴν τὸν τὰ πλεῖστα ἐκ τοῦ πολέμου ὠφεληθέντα, καὶ τὸ παράγγελμα τοῦ Αὐσάνδρου χρησιμωτάτην νομίζοντος ἐν πολέμῳ, πλὴν τῆς λεοντῆς, καὶ τὴν ἀλωπεκῆν. «Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, λέγει ὁ Ἄβου, οἱ Ἕλληνες ἐπολέμησαν πρὸ πάντων ὡς ἀκροβολισταὶ κρυπτόμενοι ὑπισθεν θάμνων. Καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη συνεθίζουσι σκοπεύοντες νὰ στηρίζωσι τὸ ὄπλον εἰς δένδρον ἢ βράχον, οἱ δὲ κυνηγοὶ οὐδέποτε πυροβολοῦσιν ἱπτάμενον τὸ θήραμα³». Τὴν κυνηγετικὴν ταύτην συνήθειαν θεωροῦμεν ὡς φαινόμενον χαρακτηριστικὸν καὶ ἄξιον τῆς μελέτης τῶν ψυχολόγων.

1. Εἰς τοῦτο οὐδὲν ἔχομεν ν' ἀντιτίπωμεν. Σ. Μ.

2. Δύσκολον εἶναι νὰ συνδυάσωμεν τὰ ἀνωτέρω πρὸς τὴν ῥῆσιν τοῦ Θουκυδίδου καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι διεκρίνοντο ὡς «παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνῶμην κινδυνευταὶ», ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι, ὅπως τοὺς Θεσσαλοὺς, τοὺς Ἀκαρνανάδας, τοὺς Μανιάτας καὶ τοὺς Ἐπτανήσιους, οὕτω καὶ τοὺς Ἀθηναίους δὲν θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὡς γνησίους Ἕλληνας. Σ. Μ.

3. Τὸ συνηθέστατον ἐν Ἑλλάδι θήραμα εἰσὶν αἱ ὄρτυγες καὶ τρυγόνες, αἵτινες μόνον ἱπτάμεναι πυροβολοῦνται. Σ. Μ.

Ἄδύνατον εἶναι μετὰ ταῦτα ν' ἀποκρύψωμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπῆρξαν πάντοτε ψυχοκάρδιος φυλῆ· ἀλλὰ παρηγορούμεθα ἀναλογιζόμενοι ὅτι οἱ Μαγυάροι καὶ Πολωνοὶ οὐδὲν ἄλλο ἐκαρπώθησαν ἐκ τοῦ ἀκοιμήτου ἐν τῷ στήθει αὐτῶν ἡφαιστείου εἰμὴ μόνον τὸν θαυμασμὸν καὶ τὸν ἔρωτα τῶν γυναικῶν, τὸν μὴ ἀρκοῦντα μόνον πρὸς ἔθνικὸν βίον. Τὴν ἀκρόπολιν τῆς Τροίας ἐξεπόρθησεν οὐχὶ ὁ Δίας, ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεύς, ὅστις εὐκαταῖον εἶναι νὰ διαμεινῇ ἐπὶ πολὺν ἀκόμη χρόνον ὁ ἔθνικὸς ἦρος τῶν Ἑλλήνων¹.

Μεταβαίνω ἤδη εἰς τὸ ἀποτελοῦν κατὰ τε τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ σήμερον τὴν ὑπεροχὴν τῆς φυλῆς ταύτης. Ὡς ὁ οὐρανὸς οὕτω καὶ τῶν Ἑλλήνων ἡ διάνοια ἀκτινοβολεῖ, οὐδ' ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ζωηρότερον τούτου φῶς, θαμβοῦν καὶ γοητεῖον τὸν ἐπισκοποῦντα ἐν Ἑλλάδι τὴν φύσιν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ἰουβέρτης διαιρεῖ τὰς ἀνθρωπίνους ψυχὰς εἰς θερμὰς καὶ φαινὰς, ἀσυγκρίτως δὲ φαινοτέρας πάσης ἄλλης εἶναι ἡ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Πάντες ἐν τῇ εὐδαίμονι ταύτῃ χώρᾳ ἔγουςιν ἀντίληψιν θαυμασίαν καὶ οὐδεμίαν γνωρίζουσιν ἠδονὴν μείζονα τῆς τοῦ μανθάνειν, ὁ δὲ ταπεινότερος ἀγωγιότης ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ φῶς ὅσον οἱ μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρα καὶ τοῦ Σωκράτους. Ὡς τὸ πάλαι λατρεύουσι καὶ σήμερον οἱ Ἕλληνες τὸν ἥλιον. Ἄν δὲ ἡ καρδία τῶν ἀναπαύεται ἀκύμων ὡς ἡ περιβρέχουσα αὐτοὺς θάλασσα, ἡ διάνοια ἀφ' ἐτέρου εἶναι ὡς ὁ οὐρανὸς ἀνεφελος, καὶ αἱ ἰδέαι ἔχουσι καθαρότητα καὶ ἀκρίβειαν ὅσην καὶ αἱ γραμμαὶ πάσης ἑλληνικῆς σκηνογραφίας. Ὡς δὲ τῆς φύσεως ὁ ὀρίζων εἶναι πάντοτε στενὸς καὶ περιορισμένος, οὕτω καὶ ὁ τῆς ψυχῆς οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἐκταθῇ ἕως τοῦ ὑπερφυσικοῦ².

1. Μετὰ τὴν τρόπον δι' οὗ ὠμίλησεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ Ὀδυσσεύς, ἡ εὐχὴ αὕτη φαίνεται ἡμῖν ὅπως οὐκ ἀπαράδοξος· εὐτυχῶς ὁ κ. Reinach δίδει ἡμῖν κατωτέρω τὴν ἀδειαν, ἀφοῦ ἀνακτῆσωμεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ γείνωμεν καὶ ἡμεῖς τίμιοι ἀνθρώποι. Σ. Μ.

2. Τὰ ἐννέα δέκατα τῆς ἑλληνικῆς χώρας εἶναι παράλια καὶ ὁ λαὸς αὐτῆς κατ' ἐξοχὴν θαλασσινός, ἔχων ἀκαταπαύστως πρὸ αὐτοῦ τὸν εὐρύτατον τῶν ὀριζόντων ἀδύνατον λοιπὸν ν' ἀποδώσωμεν εἰς τοιαύτην στενότητα τὴν ἀντιπάθειαν τῆς φυλῆς πρὸς τὸ ὑπερφυσικόν, ἥτις πρόερχεται πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς ἡδύτης τῆς ἑλληνικῆς φύσεως καὶ τῆς εὐκολίας τοῦ βίου, καθιστώσης πολὺ μικροτέραν ἢ παρὰ τοῖς ταλαιπωρουμένοις ἐν φύχει, ὄμβρῳ καὶ σκότει ἀρκητοῖς λαοῖς τὴν ἀνάγκην ὑπερφυσικῆς παρηγορίας. Περὶ τούτου ὠμίλησαν θαυμασίως ὁ Ρενάν, ὁ Taine καὶ ὁ Dumont, ὁ δὲ κ. Ρεϊνάχ, μὴ θέλων νὰ φανῇ ἀντιγράφων ὅσα εἶπον οὗτοι, ἔκρινεν εὐλόγον νὰ τὰ χαλάσῃ. Σ. Μ.

Καίτοι ὅμως θετικοὶ ὡς Ἄγγλοι, οἱ Ἕλληνες διετήρησαν τὴν λεπτότητα τῶν μεσημβρινῶν λαῶν, τῶν Ἰταλῶν, τῶν Περσῶν καὶ τῶν Τούρκων¹, ἀλλ' ἡ εὐθύτης τῆς κρίσεως αὐτῶν εἶναι ἀπαράμιλλος καὶ οἱ συλλογισμοὶ ἀκριβεῖς ὅσον τὰ γεωμετρικὰ σχήματα τῶν ἑλληνικῶν ὄψεων. Ἡ εὐθυκρισία αὕτη, ἡ ἀκαταγώνιστος λογικὴ καὶ ἡ ἄσβεστος διψα μαθήσεως ἀποδεικνύουσιν αὐτοὺς γνησίους ἀπογόνους τῶν ἄλλοτε μεγάλων Ἑλλήνων. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ ἐπιρροὴ τῆς φύσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τοσοῦτον παντοδύναμος, ὥστε οὐδόλως ἴσχυσαν αἱ ξενικαὶ κατακτήσεις νὰ μεταβάλωσι εἰς τὰ οὐσιώδη τὴν φυλὴν, ἢ μᾶλλον οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Ἀσσυριοὶ, Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Σλαῦοι ἐξἑλληνίσθησαν, νικηθέντες ὑπὸ τῆς ἡττηθείσης Ἑλλάδος.

Πᾶσα ἑλληνικὴ κεφαλὴ εἶναι ἀείποτε πλήρης ἰδεῶν, τοσοῦτον ὅμως ὑγιεῖς καὶ εὐρωστοὶ εἰσὶν αἱ ἰδέαι αὗται, ὥστε οὐδόλως ἐπηρεάζουσι τὴν εὐθυμίαν τοῦ χαρακτῆρος. Ὁ Μονταίγνιος θεωρεῖ αὐτὸ ἀνόητον καὶ ἀναρμοστώτατον ἔνδυμα τὴν μετ' ἀλλοτρίων ἀνθρώπων, τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπινοήσασθαι, οἱ Ἕλληνες ὅμως οὐδέποτε ἔσπερζον τοιαύτην περιβολὴν, ὡς δὲ παρετήρησεν ὁ Ρενάν «ἡ εὐθυμία διαθέσις καὶ ἡ ἠδονὴ τοῦ ζῆν διέμεναν προσόντα ἐξόχως ἑλληνικά». Καὶ πῶς ἔχει, ἀφοῦ ἡ χώρα εἶναι ὠραία, ὁ οὐρανὸς ἀνεφελος καὶ ὀλίγα τινὰ λάχανα καὶ ὄπωροι ἀρκουσι πρὸς χορτασμὸν καὶ φυγάδευσιν τῆς μελαγχολίας; Ἡ αὐτοχειρία εἶναι ἀγνωστος ἐν Ἑλλάδι², οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἀποδύονται ἄδοντες εἰς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἄγωνα, καὶ οὐδέποτε ἀπελπίζονται, ἐφ' ὅσον μένουσιν αὐτοῖς βραχίονας πρὸς ἐργασίαν. Ἡ τοιαύτη ἐλαστικότης τοῦ χαρακτῆρος διπλασιάζει τὴν ἀξίαν τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς. Πάντοτε ἡπατήθησαν οἱ νομίσαντες ὅτι κατέβαλον δριστηκῶς τοὺς Ἕλληνας, ἀντλοῦντας ἀείποτε νέας δυνάμεις ἐκ τῆς πτώσεως αὐτῶν κατὰ γῆς. Οὐδὲ κατὰ τὰς

1. Ὁ Σχτωβριάνδος καὶ οἱ ἐμβριθέστατοι τῶν κριτικῶν διαστέλλουσι τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνατολικῶν λαῶν, Περσῶν, Ἀράβων καὶ λοιπῶν, ὡς στερουμένους τῆς λεπτότητος ταύτης καὶ οὔτε γλώσσαν, οὔτε φιλολογίαν οὔτε τέχνην κατορθώσαντας ν' ἀποκτήσωσιν ἰδίας. Σ. Μ.

2. Κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἐνθυμούμεθα ἐννέα ἐν μῆνας τὰς Ἀθήνας αὐτοχειρίας. Ἄν δὲ εἶναι ἀκριβεῖς οἱ ἐσχάτως δημοσιευθέντες ἐν τῇ «Βρετανικῇ Ἐπιθεωρήσει» στατιστικοὶ πίνακες τῆς αὐτοχειρίας ἐν Εὐρώπῃ, αἱ ἀνωτέρω ἐννέα, ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους καὶ πληθυσμῷ ἐξήκοντα χιλιάδων αὐτοχειρίαί, ἀρκοῦσιν ὅπως ἀσφαλίσωσι τῇ Ἑλλάδι ἱκανῶς εὐπρόσωπον θέσιν ἐν τῇ στατιστικῇ ταύτῃ. Σ. Μ.

θλιβερωτάτας τῆς ἱστορίας ἡμέρας ἀπὸ ἠπίσθησαν οὔτοι περὶ τοῦ μέλλοντος ἢ θεώρησαν ὡς ἀμφίβολον τὴν τελικὴν αὐτῶν νίκην. Ταύτην ὁμῶς δὲν περιμένουσιν ὡς μοιραῖον γεγονός, ἀλλὰ κάλλιστα γνωρίζοντες ὅτι ἔσται τὸ ἔπαθλον πεισματώδους ἀγῶνος, εἰργάσθησαν καὶ προώδυσαν ἀπὸ πεντηκονταετίας ὅσον οὐδεὶς ἄλλος λαός. Μόλις ἐλευθερωθέντες ἔσπευσαν νὰ συστήσωσι σχολεῖα, φυτρώσαντα δίκην μυκήτων ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἅμα κατέλιπον αὐτὴν οἱ Τούρκοι. Τὰ χθὲς παληκάρια καὶ οἱ πειραταὶ μετεμορφώθησαν εἰς διδασκάλους καὶ σπορεῖς ἰδεῶν. Τὰ ὀνόματα τῶν γαλκεντέρων ἀποστόλων τοῦ Κοραΐ, τὸ τοῦ Δούκα, τοῦ Οἰκονόμου, Βάμβα, Κούμα καὶ Γεννάδιου πρέπει νὰ χαραχθῶσι χρυσοῖς γράμμασιν ἐπὶ τοῦ ἀετωματός τοῦ νέου Μουσείου. Τὸ δὲ μᾶλλον ἀξιοπαράτητον εἶναι ὅτι οὔτε τοῦ Καποδιστρίου οὔτε τοῦ Ὀθωνος ἡ κυβέρνησις ἐδέχθη νὰ μεριμνήσῃ ὅπως δῆποτε ὑπὲρ ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐφρόντισαν περὶ τούτου οἱ ἴδιοι. Ἡ ἀκαδημία, τὸ πολυτεχεῖον, τὸ Ἀρσάκειον καὶ τὸ πανεπιστήμιον ἐκτίσθησαν ὑπὸ πλουσίων Ἀθηναίων ἐμπόρων¹, ὧν τὰ τέκνα καταβάλλουσι σήμερον τοὺς μισθοὺς τῶν καθηγητῶν. Τὸ ἀξιοθαύμαστον ἐστιτικὸν τῆς φυλῆς ἐκδηλοῦται πληρέστατα ἐν τῇ νεωστί δημοσιευθείσῃ στατιστικῇ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι. Τὸ πανεπιστήμιον ἀριθμεῖ σήμερον ἑβδομηκοντα τέσσαρας καθηγητὰς² καὶ χιλίους τετρακοσίους φοιτητὰς, τὰ δεκαοκτὼ γυμνάσια ἔχουσιν ἑκατὸν εἰκοσιοκτὼ καθηγητὰς καὶ διςχιλίους τετρακοσίους ἐξήκοντὰ μαθητὰς, τὰ δὲ διπλάσια ἑλληνικὰ σχολεῖα διακοσίους ὀγδοήκοντα διδασκάλους καὶ ἑπτὰκισ χιλίους ἐξακοσίους τεσσαράκοντα καὶ πέντε μαθητὰς. Τὰ δημοτικὰ τέλως σχολεῖα εἶναι πολυαριθμότερα τῶν δῆμιων τοῦ κράτους, ὑπάρχοντος διδασκασίου καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἕλαχίστοις χωρίοις, οὐδεὶς δὲ ἔτυχε ποτε νὰ ἴδῃ οὐδ' ἔνα νέον

Ἑλληνα μὴ γνωρίζοντα ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν¹. Ὡς ἐπὶ Πλουτάρχου Ἑλλήν καὶ μαθητῆς εἶναι καὶ σήμερον ἀκριβῶς συνώνυμα. Οἱ δῆμοι δαπανῶσι τὸ δέκατον ἕκτον τῶν προσόδων αὐτῶν ὑπὲρ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, ἥτις εἶναι ἐν Ἑλλάδι ἀμισθος καὶ ὑποχρεωτική. Ὁ δημοδιδάσκαλος εἶναι ὁ προεστὼς τοῦ χωρίου καὶ ὑπέρτερος τοῦ παρέδρου καὶ τοῦ ἱερέως. Ὡς ἄλλοτε ὁ Ἄβου ἀπηνήθαμεν καὶ ἡμεῖς πλείστα ὑπαίθρα σχολεῖα ἐν Βοιωτίᾳ καὶ Ἀττικῇ, ὧν οἱ μαθηταὶ ἠρῶντο τοῦ διδασκάλου μετὰ τοσαύτης προσηλώσεως, ὥστε οὐδεμιάς ἤξιωσαν προσοχῆς τὴν διαβαίνουσαν ἡμῶν συνοδείαν², ἐνῶ οἱ Γάλλοι παῖδες προσέχουσι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἵπταμένας μυίας. Τὸ κατ' ἐμὲ οὐδόλως εὐρίσκω γελοῖον τὸν ἐν Ἑλλάδι ὑπηρετοποιτητὴν, οὐδὲ τὸν Κανάρην διδασκόμενον πεντηκονταετὴ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου.

Ἡ ἑλληνικὴ εὐφυΐα λάμπουσα ἐν τῷ βλέμματι τοῦ ἀγωγιάτου ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐπιστήμονος ἢ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, ἐκδηλοῦται εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, τὴν πολιτικὴν, τὴν φιλολογίαν, τὰς ἐπιστήμας, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸν ἀρτιγέννητον κοινωνικὸν βίον. Ὅπου δῆποτε ἀποβῆ, δὲν βραδύνει ὁ πολυπράγμων Ἑλλήν νὰ καταλάβῃ τὴν πρώτην θέσιν, ἐν Κωνσταντινουπόλει, Θεσσαλονικῇ, Σμύρνῃ, Τεργεστή καὶ αὐτῇ τῇ Μασσαλίᾳ, ἰδρύων πανταχοῦ σχολεῖον ἀντικρὺ τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος. Μόνον ἀρχικὸν κεφάλαιον ἔχων δέμα σταφίδος ἢ πίθον ἐλαιῶν γίνεται ἑκατομμυριούχος καὶ ἀποθνήσκων κληροδοτεῖ τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Χαρακτηριστικώτατον δὲ κληροδότημα φαίνεται μοι τὸ τῆς γραιας ἐκείνης ἐν Σμύρνῃ Ἑλληνίδος, ἥτις μόνον κτῆμα ἔχουσα μίαν ἀγελάδα κατέλιπε ταύτην εἰς τὸ παγεπιστήμιον. Ὁ κρίνων τοὺς Ἑλληνας πρέπει γὰρ θεωρεῖσθαι ὡς διακριτικώτατον τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν γνωρίσμα τὴν ἐπιμονὴν τῆς βουλήσεως καὶ ἀπερίσπαστον ἐπιδίωξιν ὀρισμένου πινός σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπι-

1. Ὁ Βορράκης, Ἀρσάκης, Σίνας καὶ λοιποὶ ἦσαν κατὰ τὸν συγγραφέα ἔμποροι Ἀθηναῖοι, πρῶτιμότερον ὁμῶς πάλιν τοῦτο τῆς ἀποδοθείσης αὐτοῖς ἐσχάτως παρά τινων βουλγαρικῆς ἢ ρωμανικῆς ἐθνικότητος. Σ. Μ.

2. Ὡς ἀνωτέρω ἐξώγκουσε τὰς ὑπαρχούσας ἢ ἀπέδωκεν ἡμῖν ἀνυπάρχοντος καίλας, οὕτω ἀντιστρόφως ἐνταῦθα θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὡς πλεονέκτημα τὸς ἐβδομηκοντα τέσσαρας πανεπιστημιακοὺς καθηγητὰς, ἐνῶ ἂν ἡρώτα περὶ τούτου, ἤθελε πληροφορηθῆ ὅτι ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς καθηγητῶν καὶ ἡ χάριν αὐτῶν δαπάνη ἐξακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, ἐνῶ διακόσιαι μόνον καταβάλλονται ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, θεωρεῖται παρὰ παντὸς σωφρονούντος Ἑλλήνος ὡς πληγὴ, σκάνδαλον, αἰσχρὸς καὶ ἀσυνειδησία. Σ. Μ.

1. Ἄν ἦτο ἡ πληροφορία τοῦ συγγραφέως ἀληθεστέρα τῶν ἄλλων, ἀξία τῷ ὄντι μακαρισμοῦ ἤθελεν εἶναι ἡ χώρα, ἐν ἣ οὔτε αὐτόχειρες ὑπάρχουσιν, οὔτε φρενοθλαβεῖς, οὔτε ἀγράμματος καρεῖς δυστυχῶς ὁμῶς κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς εἰς μόνον μεταξύ δεκαπέντε Ἑλλήνων γνωρίζει ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Σ. Μ.

2. Ἀρνούμενος τὴν περιέργειαν καὶ τὸ φιλόκαινον τῶν Ἑλλήνων ὁ συγγραφεὺς ἀντιφάσκει οὐ μόνον πρὸς τὰ ὑπάρχοντα καὶ πάντα, τοὺς πρὸ αὐτοῦ περιγῆτας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον, ὅπερ περιγράφει αὐτοὺς «πρὸς οὐδὲν ἄλλο εὐκαιροῦντας ἢ λέγειν καὶ ἀκούειν τι καιρόν». Σ. Μ.

τυγχάνει πάντοτε, ἂν δὲν ἀποθάνῃ προώρως. Ἡ ἐπιμονὴ αὐτῶν καὶ ἡ ἱκανότης τῆς συμμορφώσεως πρὸς τὰς περιστάσεις εἶναι μείζων τῆς πῶν Ἀρμενίων καὶ αὐτῶν τῶν Ἰουδαίων. Οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ πειρασμὸς ἰδύμενος ἢ ἀποτρέψῃ τῆς ἐπιδιώξεως τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ τὸν Ἕλληνα, ὅστις μιμούμενος τοὺς ἑταίρους τοῦ Ὀδυσσεὺς φράσσει τὰ ὠτά του εἰς τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων¹. Οἱ ἵπποι τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι ἀκύποδες ὡς οἱ τῶν Ἀγγλων καὶ τῆς Νορμανδίας, οὐδέποτε ὅμως ἀφηνιάζουν², ἀλλὰ βραδέως καὶ ἀσφαλῶς προχωροῦντες φθάνουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Ἑλικῶνος, τὴν ἐπιπόνως καὶ εἰς τὰς αἶγας προσιτῆν.

Ἄλλ' οὐδὲ τεχνίτης ἔπαυσεν ὢν ὁ λαὸς οὐ-
 τας, ὅστις κύπτων ὑπὸ ἀφόρητον ζυγὸν ἐξήκο-
 λούθει τὰ θαυμάζη τὴν ἀδραιότητα τοῦ κόσμου»,
 ὡς ἔλεγεν ὁ Λεονάρδος Βίγκης, καὶ τὰ ἐκτιμᾷ
 κατ' ἀξίαν τὸ σύμμετρον σχῆμα τῶν δρέων του,
 τὴν διαύγειαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν στιλπνότητα
 τῆς θαλάσσης. Τὰ δημοτικὰ αὐτοῦ ἄσματα εἶναι
 πλήρη θειμασιῶν περιγραφῶν, τὴν δὲ λέξιν κα-
 λὸς³ προφέρει μεθ' ἑσῆς Ἰταλὸς περιπαθοῦς ἐμ-
 φάσεως τὰ bella, dolce, gentile. Ὁ ἱρατισμὸς
 τῶν γωρικῶν εἶναι ἐξαιρετικῶς φιλόκαλος, καὶ
 ἀποδίδεται καὶ σήμερον εἰς τὰ στολίδια ὅση

καὶ ἐπὶ Πλάτωνος σπουδαιότης. Πλὴν τούτου
 πάντες εἶναι μουσικοί. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς αἰῶ-
 νας, ἀφοῦ πραγματοποιηθῇ ἡ μεγάλη ἰδέα, καὶ
 παράσχη ὁ θράμβος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἄνεσιν
 καὶ εὐπορίαν, θέλουσι δωροφορήσει καὶ πάλιν
 ἀριστουργήματα εἰς τὴν Εὐρώπην, δροσίζοντες
 τὰ ἐξηραμένα χεῖλη τῶν ἡμετέρων ἐγγόνων εἰς
 διαυγῆ νάματα παιήσεως ἀληθοῦς. Ἀδυστάκτως
 πιστεύω ὅτι θέλει ἀναζῆσει ὁ λαὸς τοῦ Φειδίου
 καὶ Σοφοκλέους, ἀφοῦ οὐδέποτε ἐξέλιπεν ὁ λαὸς
 τοῦ Ἀριστοφάνους . . . .

Ἐνακεφαλαιῶν τὰς σημειώσεις ταύτας δύ-
 ναμαι νὰ εἶπω ὅτι ὡς ἐπρώτευσαν οἱ Ἕλληνες
 διὰ τῆς εὐφυίας αὐτῶν ἐν τῷ παλυθεικῷ κόσμῳ,
 οὕτω ὑπερπηδῶντες διὰ τῆς αὐτῆς εὐφυίας τὰ
 ἐπιπροσθούνητα προσκόματά θέλουσι πρώτευσαι
 καὶ πάλιν ἐν Ἀνατολῇ. Ἡ ἥθικὴ αὐτῶν ἐνδεα-
 ῖα ἴσως πλεονέκτημα κατὰ τὸν φιλετικὸν ἀγῶνα,
 ἐπιτρέπουσά ἡ ἀγωνισθῶσιν ὑπὲρ πληρώσεως τῶν
 πόθων αὐτῶν μετὰ πολὺ μείζονος εὐστροφίας
 ἢ ἂν ἔφερον ἐπ' ὤμων τὰ βαρῆ φορτίον τῆς σα-
 ζωνικῆς ἰδέας τοῦ καθήκοντος¹. Ἀφοῦ δὲ νικῆ-
 σωσιν ὀριστικῶς καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἀνασθῆῃ,
 οἱ πολῖται αὐτῆς ἔχουσιν ἀρκούσαν νοημοσύνην
 ὅπως ἀνακαλύψωσιν, ὅτι αὐτὰ τὸ συμφέρον ἐπι-
 βάλλει αὐταῖς νὰ γείνωσι τέλος πάντων τίμιος
 καὶ φιλαλήθεις².

[Ἐπειτα συνέχεται.]

E. Δ. Ροΐαης

1. Πολὺ φοβούμεθα ὅτι δλόκληρος ἡ ἀνω-
 τέρω φράσις περὶ τῆς ἀπερισπάστου ἐπιμονῆς

τῶν Ἑλλήνων, ἀνωτέρας καὶ τῆς ἰουδαϊκῆς, ἐ-
 γράφη μόνον καὶ μόνον χάριν τῆς ἐν τέλει κλασι-
 κικῆς ἀναμνήσεως. Σ. Μ.

2. Ὡς εἰς τοὺς ἀνθρώπους οὕτω καὶ εἰς τὰ
 ζῶα τῆς Ἑλλάδος ἀποδίδει ὁ συγγραφεὺς ἐκεῖνα
 ἀκριβῶς τὰ ἐλαττώματα καὶ προτερήματα, ἅτινα
 δὲν ἔχουσι. Πασίγνωστον εἶναι ὅτι τὸ μέγιστον
 καὶ συνηθέστατον ἐλάττωμα τῶν ἐλληνικῶν ἵπ-
 πων εἶναι ἡ διάθεσις πρὸς ἀφηνιάσιν ἢ, ὡς συ-
 νήθως λέγεται, «τὸ βαρुकέφαλον», τοῦ ὁποίου
 λαθῶν πείραν ὁ Ἀβου ἰσχυρίζεται, ὅτι ἕνεκα
 τοῦτου ὀνομάζονται οἱ ἵπποι ἐν Ἑλλάδι ἄλογοι,
 ἦτοι deraisonnables. Σ. Μ.

3. Ὁ συγγραφεὺς, τρέχων καὶ πάλιν κατόπιν
 παρομοιώσεως, ἀγνοεῖ, φαίνεται, ὅτι ἡ λέξις κα-
 λὸς μετέβαλε σημασίαν ὥστε ἂν τῷ ὄντι προ-
 φέροι αὐτὴν ὁ ἐλληνικὸς λαὸς μετὰ τοσαύτης
 περιπαθοῦς ἐμφάσεως, ὅπερ δὲν ἔτυχεν ἡμεῖς
 νὰ παρατηρήσωμεν, τοῦτο ἤθελε σημαίνει, οὐχὶ
 ὅτι εἶναι τεχνίτης, ἀλλ' ἐκτιμητῆς τῆς ἀγαθό-
 τητος καὶ δικαιοσύνης, πρὸς τὴν παριστᾷ αὐτὸν
 ὁ κ. Ρεῖνᾶχ τρέφοντα ἀπὸ τῶν μυθολογικῶν
 χρόνων μέχρι σήμερον ἀκατανίκητον ἀντιπάθει-
 αν. Ἄλλ' ὡς ἴσως παρετήρησεν ἡδη ὁ ἀναγνώστης,
 ὅσα ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους τοῦ βιβλίου του λέγει
 ὁ συγγραφεὺς, ἀποδεικνύουσιν ἀκριβῶς τὸ ἐναν-
 τίον τῶν ὅσα θέλει νὰ εἶπῃ. Σ. Μ.

ANΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτόρος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ-
 λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραγκαβῆ].

Συνέχεια: ἰδὲ σελ. 211, 230, 260

Εἰς τὸν ποταμὸν.

Ὄταν δ' ἐπέστρεψα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, βα-
 ρεῖαν ἔχων τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθ-
 θροῦς, εὔρον παρὰ τὴν αὐλαίαν θύραν τὸν ξενο-

1. Ἄν ἡ γερμανικὴ ἰδέα τοῦ καθήκοντος εἶναι
 βάρος ἐν τῷ ἀγῶνι, πρὸς μόνον τοῦ θώρακος τὸ
 βάρος δύναται νὰ παραβληθῇ, ὅπερ οὐδὲ ὡς ἐ-
 κώλυσε τοὺς Γερμανοὺς νὰ φθάσωσι μετὰ θαυ-
 μαστῆς ταχύτητος μέχρι Παρισίων. Πολὺ δὲ
 φοβούμεθα ὅτι οὐδὲ κατὰ ἐν βῆμα θέλουσι δυ-
 νηθῆναι οἱ Ἕλληνες νὰ προσεγγίσωσιν εἰς τὸν σκο-
 πὸν αὐτῶν, πρὶν ὑποτάξωσιν τὴν φάχιν τῶν εἰς
 τὸ φορτίον τοῦ καθήκοντος. Σ. Μ.

2. Ἀγνοοῦμεν ποίαν ἐντύπωσιν θέλει προ-
 ξενήσει τοῖς Γάλλοις τὸ εἶδος τοῦτο ἀπολο-
 γίας, εἰς ἡμᾶς ὅμως ἐνθυμίζει τὴν τοῦ συνηγόρου
 τοῦ Σπανοῦ, παραστήσαντος τοῖς δικασταῖς,
 ὅτι ὁ πελάτης αὐτοῦ διέπραττεν ὅπως οὐκ ἀνη-
 θίκους πράξεις ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ νὰ πλου-
 τήσῃ καὶ νὰ ζήσῃ ἔπειτα ὡς τίμιος καὶ ἀγαθὸς
 οἰκογενειάρχης, ὡς καὶ ἔπραξεν ἅμα ἀποκοιτῆσας
 τὴν ἀρκούσαν πρὸς τοῦτο περιουσίαν. Σ. Μ.